

PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	04.07.2024, Tallinn
Koostaja ametinimetuse ja nimi:	ringkonnaprokurör Ilona Litvinova
Ametiasutuse nimi:	Põhja Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	23231753981
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 423 lg 1
Kahtlustatava nimi (isikukood):	Xxxx Xxxx (xxxxx)
Kuriteo toimepanemise aeg:	31.10.2023

Põhja Ringkonnaprokuratuuri menetluses on kriminaalasi nr 23231753981, mille esemeks on Xxxx Xxxx poolne liiklusnõuete rikkumine, millega ettevaatamatusest tekitati inimesele raske tervisekahjustus.

Kriminaalmenetluse käigus esitati Xxxx Xxxxile KarS § 422 lg 1 järgi kahtlustus, mille sisu on järgmine.

31.10.2023 kella 17:05 paiku juhtis Xxxx Xxxx Harjumaal Tallinnas Kadaka pst 98 juures mootorsõidukit Volvo V70, reg.märk xxx xxx. Liikudes mööda Kadaka puiesteed Tamme pärja tänava poolt Tammiku tänava poole, ei peatunud Xxxx Xxxx bussipeatuse juures teel asuva reguleerimata ülekäiguraja ees, et anda teed sõiduteed juhi suhtes paremalt vasakule ületavale jalakäijale Xxxx Xxxxile (xxxxx), ning sõitis temale otsa. Otsasõidu tagajärjel sai Xxxx Xxxx eluohtlikud tervisekahjustused.

Eespool kirjeldatud tegevusega rikkus Xxxx Xxxx järgmisi liikluseaduse (edaspidi ka LS) sätteid:

- LS § 14 lg 2, mille kohaselt peab iga liikleja, liikluse korraldaja ja muu isik järgima liiklusalaste õigusaktide nõudeid, olema liikluses hoolikas ja ettevaatlik ning tagama liikluse sujuvuse, et vältida ohtu ja kahju tekitamist;
- LS § 16 lg 1, mille kohaselt peab liikleja olema viisakas ja arvestama teiste liiklejatega ning oma käitumises hoiduma kõigest, mis võib takistada liiklust, ohustada või kahjustada inimesi, vara või keskkonda;
- LS § 17 lg 5 p 2¹, mille kohaselt peab mitterööbassõiduki juht andma teed ülekäigurada ületavale jalakäijale;
- LS § 33 lg 1, mille kohaselt peab juht olema tähelepanelik teel ja teeservas seisva või liikuva vähekaitstud liikleja (jalakäija, jalgrattur ja muu selline) suhtes ning vältima tema ohustamist ja talle kahju tekitamist;

- e) LS § 35 lg 1, mille kohaselt ei tohi juht oma tegevusega ohustada jalakäijat, kergliikurijuhti, robotliikurit ega jalgratturit. Eriti tähelepanelik peab juht olema lapse, vanuri ning haigustunnustega, liikumispuudega ja pimeda inimese suhtes;
- f) LS § 35 lg 4, mille kohaselt reguleerimata ülekäigurajale lähenedes peab juht sõitma sellise kiirusega, mis on piisavalt väike, et mitte ohustada jalakäijat, kes on astunud või astumas ülekäigurajale. Vajaduse korral peab juht seisma jääma, et võimaldada jalakäijal sõiduteed ületada;
- g) LS § 50 lg 3 p 1, 2, mille kohaselt peab juht kohandama oma sõiduki kiiruse olukorrale vastavaks, kuid ei tohi ületada suurimat lubatud kiirust. Juht peab: sõidukiiruse valikul arvestama oma sõidukogemust, teeolusid, tee ja sõiduki seisundit, veose iseärasusi, ilmastikutingimusi, liikluse tihedust ning muid liiklusolusid, et ta suudaks seisma jääda sõiduki eespoolse nähtavusulatuse piires ning teel oleva sellise takistuse ees, mida juht pidi ette aimama; vähendama kiirust ning vajaduse korral seisma jääma, kui tingimused seda nõuavad, eriti siis, kui nähtavus on halb.

Seega pani Xxxx Xxxx toime mootorsõiduki juhi poolt liiklusnõuete rikkumise, millega on ettevaatamatusest tekitatud inimesele raske tervisekahjustus, s.o KarS § 422 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo.

Hinnates kriminaalmenetluse käigus kogutud tõendeid kogumis, leiab prokurör, et kahtlustatava tegevus on ebaõigesti kvalifitseeritud KarS § 422 lg 1 järgi. Nimelt eeldab antud koosseis subjektiivsete tunnuste poolest tahtlust. Koosseis on täidetud, kui isik rikkus liiklusnõudeid vähemalt kaudse tahtluse vormis, s.o pidas võimalikuks, et ta rikub oma teoga nimetatud nõudeid. Käesoleval juhul ei viita ükski tõend sellele, et kahtlustatav oleks liiklusnõudeid rikkunud tahtlikult. Tema ütlustest ilmneb, et sõites mööda Kadaka puisteed ning lähenedes ülekäigurajale, märkas tema ühte jalakäijat, kes oli juba jõudnud kahtlustatava suhtes vaadatuna vastassuunavööndi tee poolele, seega oli tema jaoks tema sõidusuuna poolne ülekäigurada tühi. Tema ei märganud teist jalakäijat (ehk kannatanut) ega oska seletada selle põhjust. Tunnistaja Xxxx Xxxx otsasõidu hetke ei näinud. Kannatanu Xxxx Xxxx liiklusõnnetuse üksikasju detailselt ei mäleta. Küll aga toob kannatanu välja, et 15aastase staažiga autojuhina teab ta, kui raske on halva ilma tõttu jalakäijat märgata. Tema arvab, et kahtlustatav ei sõitnud temale otsa meelega.

Prokuröri hinnangul vastab kahtlustatava tegevus KarS §-le 423 lg 1, mille kohaselt on kriminaliseeritud mootorsõiduki juhi poolt liiklusnõuete rikkumine ettevaatamatusest, millega on põhjustatud inimese surm.

KarS § 18 lg 1 sätestab, et ettevaatamatus on kergemeelsus või hooletus. Nende ühine tunnus seisneb selles, et mõlemal juhul oleks toimepanija tähelepaneliku ja kohusetundliku suhtumise korral süüteo koosseisu realiseerumist (tagajärge) ette näinud. Kergemeelsuse puhul näeb süüdlane ette tagajärje saabumist, kuid loodab seda vältida (KarS § 18 lg 2). Hooletuse puhul ei näe süüdlane ette hoolsusetu teoga kaasnevat tagajärge, kuigi ta oleks võinud ja pidanud seda ette nägema (KarS § 18 lg 3). Asjas kogutud tõenditele tuginedes on võimalik järeldada, et kahtlustatava tegevuses esineb ettevaatamatuse kergeim vorm – hooletus.

Prokurör, tutvunud kriminaalasja materjalidega, jõudis seisukohale, et kahtlustatava suhtes on võimalik kriminaalmenetlus lõpetada KrMS § 202 alusel, kuna tema süü KarS § 423 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises ei ole suur ning

kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi.

KrMS § 202 lg 1 sätestab, et kui kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava või süüdistatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulud või on võtnud endale kohustuse tasuda kulud ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul taotleda, et kohus kriminaalmenetluse lõpetaks. Sama paragrahvi lõike 7 kohaselt, kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib kriminaalmenetluse lõpetada ja kohustused määrata prokuratuur.

Prokurör leiab, et kahtlustatavale ette heidetud tegu on kohtueelse menetluse käigus kogutud tõenditega leidnud täielikku tõendamist, on prokuratuuri poolt KarS § 423 lg 1 järgi õigesti kvalifitseeritud ning kahtlustatav on selle toimepanemises süüdi.

Samas on prokuröri hinnangul kriminaalasjas ilmnenud asjaolud, millest tulenevalt ei ole kahtlustatava süü suur ja avalik menetlushuvi tema karistamiseks puudub.

Kahtlustatavale inkrimineeritud kuritegu on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära. Käsitletava paragrahvi sanktsioon näeb ette rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistuse. Sellised suhteliselt madalad karistusmäärad näitavad, et antud juhul on tegemist seadusandja silmis kergemaliigilise kuriteoga ning seega on väiksem ka selle kuriteo toime pannud isiku süü. Vaadeldav tegu on toime pandud ettevaatamatusest, mis tähendab, et kahtlustatav ei ole liiklusseaduse nõudeid rikkunud tahtlikult, kuid hoolika käitumise korral oleks ta saanud liiklusõnnetuse ja raske tagajärje saabumise ära hoida. Ettevaatamatu teo ebaõigussisu on võrreldes tahtliku teoga väiksem ning ohtlikkus madalam, mistõttu on väiksem ka selle toime pannud isiku süü.

23.02.2024 toimunud kahtlustatavana ülekuulamisel tunnistas Xxxx Xxxx end temale inkrimineeritud kuriteos süüdi, avaldas sügavat kahetsust toimunu pärast ning soovis kannatanule kiiret ja täielikku paranemist. 03.07.2024 kriminaalmenetluse lõpetamise vormistamisel, suheldes prokuröriga vahetult, väljendas kahtlustatav samuti siirast kahetsust, et oma tähelepanematusega tekitas teisele inimesele valu ja kannatatusi.

Seega esineb antud asjas kahtlustatava puhtsüdamlik kahetsus, mis on KarS § 57 lg 1 p 3 kohaselt karistust kergendav asjaolu, mis vähendab kahtlustatava süüd.

Kahtlustatav on varem kriminaalkorras karistamata, samuti ei olnud varasemalt tema suhtes otstarbekuse tõttu lõpetatud kriminaalmenetlusi. Pärast juhtunut ei ole kahtlustatava suhtes muid uusi kriminaalmenetlusi alustatud. Seega puudub eripreventiivne vajadus kahtlustatavat kriminaalkorras karistada, kuna ei ole põhjust arvata, et karistamisest loobumine võib tingida uute süütegude toimepanemist tema poolt. Prokuröri hinnangul on karistuse eesmärgid saavutatavad rahalise kohustuse panemisega kriminaalmenetluse lõpetamisel.

Prokurör leiab, et kahtlustatava kriminaalkorras karistamine ei ole põhjendatud ka üldpreventiivsetel eesmärkidel. Käesoleva kriminaalmenetluse lõpetamine ei mõjuta negatiivselt ühiskonna usku õiguse kehtivusse. Riik on isiku käitumisele üheseltmõistetavalt reageerinud, tema on oma teo keelatusest aru saanud ning kahetseb seda. Seega ei saada

käesoleva kriminaalasja menetluse lõpetamine ühiskonnale õiguse kehtivuse osas mingeid negatiivseid signaale.

Kriminaalmenetluse kulud valitud kaitsjale makstud tasu näol on kahtlustatav valmis võtma enda kanda. Samuti on kahtlustatav nõus hüvitama muud kriminaalmenetluse kulud, nimelt isiku kohtuarstliku ekspertiisi maksumuse 155 eurot.

Kannatanu Xxxx Xxxx esitas vandeadvokaat Alar Urmi vahendusel 15.05.2024 tsiviilhagi, milles palus kahtlustatavalt ja tsiviilkostjalt AAS BTA Baltic Insurance Company Eesti filiaalilt välja mõista temale tekitatud kahju. Seisuga 25.06.2024 saavutasid pooled eespool mainitud kohtuvälise kokkuleppe kuriteo tagajärjel kannatatule tekitatud kahju suuruses ning hüvitamise korras ja tähtajas. 28.06.2024 võttis hageja oma tsiviilhagi tagasi ning avaldas ühtlasi, et on nõus kriminaalmenetluse lõpetamisega KrMS § 202 alusel.

Karistusõiguslikud sanktsioonid peavad säilitama oma *ultima ratio* iseloomu ehk jääma isiku käitumise suunamisel riigi viimaseks vahendiks. Karistust kohaldatakse üksnes siis, kui selle järele on tungiv vajadus ning muudest vahenditest ei piisa.

Antud juhul leiab prokurör, et üld- ega eripreventiivsetest vajadustest lähtuvalt ei ole kahtlustatava suhtes kriminaalmenetluse jätkamine ega tema karistamine vajalik, vaid edaspidise õiguskuulekuse tagamiseks piisab kahtlustatava suhtes KrMS § 202 lg 2 sätestatud kohustuste kohaldamisest. Seega puudub kahtlustatava suhtes kriminaalmenetluse jätkamiseks avalik menetlushuvi.

Juhindudes KrMS §-dest 202 ja 206, prokurör

määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23231753981 menetlus.
2. **Kohustada Xxxx Xxxxi maksuma riigituludesse 700 (seitsesada) eurot hiljemalt 04.01.2025.**
3. **Kohustada Xxxx Xxxxi hüvitama kriminaalmenetluse kulud, milleks on isiku kohtuarstliku ekspertiisi (ekspertiisiakt nr 23E-AOI0308) maksumus 155 eurot, hiljemalt 04.01.2025.**
4. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: tõkendit ega muid kriminaalmenetluse tagamise vahendeid ei kohaldata.
5. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid:
 - 1 DVD-plaat fotodega sündmuskohalt ja sõidukist ning 1 CD-plaat kõnesalvestisega jätta kriminaalasja materjalide juurde.
6. Riiklikus sõrmejälgede registris ja riiklikus DNA-registris sisalduvate andmete kustutamine: andmed puuduvad. Andmed, millest KrMS § 206 lõike 2¹ alusel tuleb teavitada kriminaalmenetluse lõpetamisest Eesti Kohtuekspertiisi Instituuti, puuduvad.
7. Kriminaalmenetluse kulud:
 - otsustus isiku kohtuarstliku ekspertiisi kulu osas sisaldub käesoleva määruse resolutsiooni punktis 3;
 - kahtlustatava kulu tema poolt valitud kaitsjale vandeadvokaat Maano Saarevälile jätta täies ulatuses kahtlustatava kanda.

Käesolevas määruses nimetatud kohustuste täitmine ei välista kuriteo tagajärjel kaudselt kahju saanud isikute poolt varaliste nõuete esitamist teo toimepanija vastu, muu hulgas on Eesti Tervisekassal õigus välja nõuda tervisekassa poolt hüvitatud kannatanu ravikulud.

8. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 on käesoleva määruse koopia antud kahtlustatavale Xxxx Xxxxile ja tema kaitsjale allkirja vastu. Ühtlasi saadetakse käesoleva määruse koopia kannatanu Xxxx Xxxxile ja tema esindajale vandeadvokaat Alar Urmile, samuti Eesti Tervisekassale.
9. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul Põhja Ringkonnaprokuratuuris aadressil Lubja tn 4 Tallinn. Kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sisust arusaamiseks selle teksti tõlkimist emakeelde või keelde, mida ta valdab.
10. KrMS § 207 lõigete 2 ja 3 alusel võib kannatanu põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul esitada kaebuse Riigiprokuratuurile, asukohaga Wismari 7, Tallinn 15188.

Ilona Litvinova
Ringkonnaprokurör

Määruse koopia olen kätte saanud. Olen nõus täitma minule kriminaalmenetluse lõpetamise määrusega pandud kohustusi. Minule on selgitatud, et käesolevas määruses loetletud kohustuste täitmata jätmise korral kuulub kriminaalmenetlus käesolevas kriminaalasjas uuendamisele.

(nimi, allkiri, kuupäev)